VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERI

Oikeusministeriö

Viite:
Oikeusministeriön lausuntopyyntö 12.5.2026, VN/35482/2024

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi itsehallintolaiksi. Itsehallintolakityöryhmän mietintö 2026:27

Yleisiä huomioita

Oikeusministeriö on pyytänyt oikeuskanslerilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi. Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi on lausuntopyynnön mukaan laadittu aiemmin tehdyn selvitystyön sekä aiempien lausuntokierrosten pohjalta.

Oikeuskansleri on antanut aiemmista luonnoksista hallituksen esityksiksi uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi kolme lausuntoa (OKV/3009/21/2024, OKV/1965/21/2021 ja OKV/42/20/2017.)

Oikeuskanslerin on Suomen perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaisesti tehtäväänsä hoitaessaan, paitsi muuta, valvottava perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Edellä viitatuissa lausunnoissa on esitetty huoli siitä, että itsehallintolaissa ehdotetut poikkeamat perustuslaista mahdollistaisivat ahvenanmaalaisten perusoikeussuoja heikentämisen ja että perustuslain perusoikeuksiin liittyvien muutosten seurauksia ahvenanmaalaisille luonnollisille henkilöille ja

PL 20, 00023 Valtioneuvosto Puhelin 0295 162501 kirjaamo.okv@gov.fi

www.oikeuskansleri.fi

yrityksille tai muille yhteisöille ei ole riittävästi pohdittu. Edelleen lausunnoissa on viitattu siihen, että perusoikeuksien tarkoitus oikeusjärjestelmässä on se, että ne osoittavat julkisen vallan tehtäviä ja rajoittavat julkisen vallan käyttöä yksilön oikeuksien hyväksi. Ne luovat puitteita lainsäätäjän ja muiden julkisen vallan käyttäjien toiminnalle (ks. HE 309/1993 vp, s. 15). Myös Ahvenanmaan maakunta toimii aloilla, joilla perusoikeussuoja on yhtä tärkeä kuin valtion toiminnassa (PeVM 25/1994 vp, s. 3). Perus- ja ihmisoikeudet suojaavat yksilöitä myös lainsäätäjän mahdollisilta loukkauksilta. Lähden siitä, että tämän suojan tason tulee olla kaikille sama riippumatta esimerkiksi siitä, missä osassa Suomea he asuvat.

Tässä suhteessa esitysluonnokseen liittyy edelleen ongelmia.

Keskeisenä kysymyksenä sekä yleisesti että monien yksittäisten säännösehdotusten osalta on se, mikä Suomen perustuslain näkökulmasta on ylipäätään legitiimi itsehallintolain säätämisen ja soveltamisen ala. Perustuslain 75 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan itsehallintolain ja Ahvenanmaan maanhankintalain säätämisjärjestyksestä on voimassa, mitä siitä mainituissa laeissa erikseen säädetään. Lisäksi sen 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivien oikeudesta tehdä aloitteita sekä Ahvenanmaan maakuntalakien säätämisestä on voimassa, mitä niistä itsehallintolaissa säädetään. Tämän lisäksi perustuslain 120 §:ssä säädetään Ahvenanmaan erityisasemasta, että Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään.

Ahvenanmaan itsehallintolaissa on siis ylipäätään, ja perustuslain mukaan myös tulee olla, kysymys nimenomaan maakunnan itsehallinnosta. Perustuslaki ei itsessään myöskään säädä itsehallintolain säätämisjärjestystä muutoin kuin viittauksin siihen, että itsehallintolaissa on säädetty tietystä säätämisjärjestyksestä. Itsehallintolaista johtuu, että säätämisjärjestys on tietty. Lainvalmistelussa olisi vielä hahmotettava, mitä tästä edes voi johtua itsehallintolain suhteessa perustuslakiin ja voiko se perustella perustuslakiin muita poikkeuksia kuin niitä, jotka johtuvat maakunnan itsehallintoon muun muassa erityisistä kielellisistä oloista ja muista myös kansainvälisoikeudellisesti turvatuista Ahvenanmaan asemaan vaikuttavista syistä. Ihmisten perustavan laatuisiin oikeuksiin, etenkin niiltä osin kuin ne Suomen perustuslain lisäksi palautuvat myös kansainvälisiin Suomea sitoviin ihmisoikeusvelvoitteisiin ja eräin osin myös Euroopan unionin jäsenyyteen, sillä voi olla vain rajallinen merkitys.

Nykyinenkin itsehallintolaki sisältää tiettyjä poikkeuksia perustuslaista, myös sen perusoikeussäännöksistä erityisesti kielen ja esimerkiksi maanpuolustusvelvollisuuden osalta. Näistä on kuitenkin selvästi itsehallintolain säännöksissä säädetty, ja niitä noudatetaan Ahvenanmaalla perustuslain perusoikeussäännösten asemesta. Nämä poikkeukset liittyvät itsehallintolain tavoitteeseen taata Ahvenanmaan väestölle ruotsin kielen, kulttuurin ja paikallisten perinteiden säilyminen maakunnassa. Näkemykseni mukaan esitysluonnos edellyttää vielä jatkovalmistelua, jossa erityistä huomiota olisi kiinnitettävä paitsi ehdotettujen

säännösten tarpeellisuuteen, myös niiden selkeyteen ja vaikutuksiin erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselle Ahvenanmaalla.

Vaikka Ahvenanmaan itsehallintolailla on erityinen säätämisjärjestys, joka sinänsä vahvistaa sen pysyvyyttä, se ei muodollisesti ole perustuslaki. Itsehallintolaki rinnastuu tietyllä tavalla perustuslakiin itsehallintolaissa säädetyn vaikeutetun säätämisjärjestyksen vuoksi (esim. PeVM 12/2018 vp, s. 2). Tämä seikka vaikuttaa paikoin esitysluonnoksessa hämärtyvän. Esimerkiksi esitysluonnoksessa (s. 165) esitetään perustelu, jonka mukaan ”[i]tsehallintolaki on syntynyt Suomen eduskunnan ja Ahvenanmaan maakuntapäivien yhtäpitävillä päätöksillä. Näin ollen se on elimellinen osa Suomen perustuslakia.” Viittaan myös oikeuskanslerin lausunnossa OKV/1965/21/2021 itsehallintolain ja perustuslain välisestä suhteesta tarkemmin todettuun. Koska hallituksen esitys perusteluineen tulee olemaan itsehallintolain soveltamisessa tärkeänä tulkinta-aineistona, pidän tarpeellisena esitysluonnoksen jatkovalmistelussa huolehtia siitä, että esitys kaikilta osin antaa oikean kuvan edellä mainittujen lakien välisestä suhteesta.

Lisäksi kiinnitän huomiota siihen, että Ahvenanmaan itsehallintolaki ei ole vain Ahvenanmaan itsehallintoa koskeva maakuntaa koskeva laki vaan myös nimenomainen osa valtakunnan lainsäädäntöä.

Näistä syistä hallituksen esitysluonnos ei nähdäkseni vielä nykyisessä muodossaan täytä tehtäväänsä edes eduskunnan tiedonsaannin välineenä.

Aikaisempiin versioihin nähden esitysluonnos on joiltakin osin kehittynyt myös valmiimpaan suuntaan. Pidän esimerkiksi myönteisenä sitä, että Ahvenanmaan ministerivastuujärjestelmän osalta on luovuttu suunnitelmasta luoda järjestely, jossa poliittinen elin päättäisi syytteen nostamisesta tai antaisi luvan siihen, mitä muun muassa ylimmät laillisuusvalvojat ovat aiemmissa lausunnoissaan kritisoineet.

Lausuntopyynnön mukaan esitysluonnos saattaa edellyttää vielä jatkokäsittelyä valtakunnan ja Ahvenanmaan välisenä yhteistyönä ja vuoropuheluna niin virkamies- kuin poliittisella tasolla. Ei liene oikeudellisestikaan mahdollista antaa eduskunnalle esitystä itsehallintolaiksi ennen kuin tällaiset keskustelut on saatu päätökseen. Lisäksi työryhmämietinnössä on kuvattu niitä varsin merkittäviäkin muun muassa poikkeusoloihin varautumiseen, Ahvenanmaan toimintaan talousvyöhykkeellä ja talouskysymyksiin liittyviä kysymyksiä, joista työryhmä ei ole päässyt yksimielisyyteen, ja joita koskevia säännöksiä ei ole voitu sisällyttää osaksi itsehallintolain kokonaisuudistusta. Pidän esimerkiksi poikkeusoloihin varautumista asiana, jota koskevaa sääntelyä olisi tarpeen itsehallintolaissa täsmentää.

Asianmukaisen valmistelun näkökulmasta oikeusministeriön tulee ottaa huomioon se, että mahdolliset merkittävät, esimerkiksi mainittuihin asioihin liittyvät muutokset nyt lausunnolla

olevaan hallituksen esitysluonnokseen voivat vielä tämän lausuntokierroksen jälkeenkin edellyttää eri tahojen kuulemista.

Edellä esitettyjen yleisten huomioiden lisäksi rajaan tarkasteluni eräisiin säännösehdotuksiin.

Eräitä säännöskohtaisia havaintoja

Itsehallinto ja sen tarkoitus (1 §)

Esitysluonnoksen 1 §:n 1 momentin mukaan ”Ahvenanmaa on autonominen alue, jolla on itsehallinto sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.” Lisäksi samaan säännöksen 3 momentissa itsehallinnolle on esitetty tarkoitus, jonka mukaan ”[i]tsehallinnolla tavoitellaan järjestystä, jossa Ahvenanmaan itsemääräämisoikeus voi vahvistua ja muuttua yhteiskunnan kehityksen myötä.”

Nähdäkseni esitetyn säännöksen ja sen perustelujen perusteella jää epäselväksi, onko sillä, että Ahvenanmaan säädettäisiin olevan ”autonominen alue” luettuna yhdessä säännöskohtaisten perustelujen kanssa, jokin itsenäinen merkitys siihen nähden, että Ahvenanmaalla on itsehallinto sen mukaan kuin itsehallintolaissa säädetään. Säännöksen tarpeellisuus on mielestäni kyseenalainen. Viittaa myös siihen jo edellä toteamaani, että itsehallintolain legitiimi sääntelyala tulee ottaa huomioon. Samoin 3 momentin säännös voi olla ongelmallinen suhteessa perustuslakiin etenkin, kun säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”pykälän 3 momentin säännökset toimivat lisäksi yleisenä perustana sille, miten muita lain pykäliä on tulkittava epäselvissä tilanteissa.” Epäselväksi jää, mikä kyseisen säännöksen normatiivinen merkitys olisi lakia tulkittaessa ja pidän sitä pikemminkin lain soveltamiseen epäselvyyttä aiheuttavana kuin sitä selkeyttävänä.

Ahvenanmaalla sijaitsevien kuntien asema (6 §)

Pidän perusteltuna, että ehdotetussa 1 momentissa selvennetään, että Ahvenanmaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista säädetään maakuntapäivälailla. Tämä on olennainen osa kunnan asukkaiden itsehallinnon suojaa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä säädettäisiin maakuntapäivälailla tai, jos asia kuuluu eduskunnan lainsäädäntövaltaan, eduskuntalailla. Eduskunnan lainsäädäntövaltaan ehdotetaan kuitenkin Ahvenanmaan kuntien tehtävien osalta lisäehtoa. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eduskunta voisi säätää Ahvenanmaan kunnille valtakunnan lainsäädäntöön perustuvia tehtäviä vain, jos vastaavat tehtävät määrätään valtakunnan kunnille. Tämä tarkoittaisi sitä, että momentin sanamuodon mukaan eduskunta ei voisi määrätä Ahvenanmaan kunnille sellaisia uusia Ahvenanmaan kuntien valtakunnan

lainsäädäntöön perustuvia, esimerkiksi sosiaalihuollon, tehtäviä, jotka valtakunnassa ehdotetaan tulevaisuudessa annettavaksi kuntia suuremmille hallintoalueille (hyvinvointialueille). Pidän mahdollisena, että ehdotettu lisäehto ei ole linjassa sen kanssa, miten perustuslain 6 §:ää ja 121 §:ää on vakiintuneesti tulkittu, ja se rajoittaisi eduskunnan lainsäädäntövaltaa vakiintunutta tulkintaa laajemmin.

Sen sijaan ehdotettua 3 momenttia, jonka mukaan ”Ahvenanmaan kunnille eduskuntalailla säädettyjä tehtävä voidaan siirtää maakuntapäivälailla Ahvenanmaan hallitukselle tai muulle maakuntapäivälaissa mainitulle viranomaiselle.” pidän asianmukaisena. Kuten aiemmassa oikeuskanslerin lausunnossa on todettu, kunnallisen itsehallinnon hallintojärjestelyt ja -rakenteet on mahdollista delegoida itsehallintolaissa maakunnalle (jolloin maakunnassa on erilaisia hallintojärjestelyjä kuin valtakunnan kuntahallinnossa), kunhan ne noudattavat itsehallinnon periaatetta. Käytännössä on usein kyse siitä, että maakunta hoitaa kuntien puolesta tehtäviä.

Eduskunnan lainsäädäntövalta (26 §)

Eduskunnan lainsäädäntövalta kattaa ehdotetun säännöksen mukaan Ahvenanmaan seuraavissa asioissa ”1) perustuslain säätäminen, muuttaminen ja kumoaminen sekä perustuslaista poikkeaminen ottaen huomioon, mitä 98 §:ssä säädetään”.

Perustelujen mukaan ehdotetun itsehallintolain säätämisjärjestykseen liittyvän viittauksen tarkoituksena on, että tulevaisuudessa ei olisi vaaraa sitä, että perustuslain muutokset tai perustuslain tulkintakäytäntö rajaisivat maakuntapäivien aineellisen lainsäädäntövallan alaa. Lisäksi perusteluissa esitetään huoli siitä, että on ”esiintynyt eräitä tapauksia, joissa Ahvenanmaan taholta ilmaistu huoli siitä, että perustuslaki asetetaan itsehallintolain edelle vastoin itsehallintolain muuttamista tai siitä poikkeamista koskevia säännöksiä”.

En pidä viittausta itsehallintolain säätämisjärjestykseen onnistuneena. Esitysluonnoksen perusteella jää jokseenkin epäselväksi, mitä ehdotus merkitsisi eduskunnan lainsäädäntövallan kannalta ja sitä lienee mahdollista tulkita myös jonkinlaisena rajauksena eduskunnan lainsäädäntövaltaan. Perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti nykyistä itsehallintolakia säädettäessä torjunut sen, että itsehallintolaissa alistettaisiin perustuslain säätäminen ym. maakunnan suostumukselle, ja tämä koskee erityisesti perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia (ks. tarkemmin oikeuskanslerin lausunto OKV/1965/21/2021).

Näkemykseni mukaan viittaus on ehdotetussa yhteydessä omiaan aiheuttamaan epäilyksiä esimerkiksi perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Lainsäädäntövalvonta (31 §)

Ehdotetun 3 momentin mukaan valvottaessa maakuntapäivälain suhdetta perustuslakiin on otettava huomioon, että maakuntapäivien tehtävänä on lainsäädäntövaltansa puitteissa antaa tarpeellisia säännöksiä perustuslain noudattamiseksi sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi. Lainsäädäntövalvonnassa on lisäksi otettava huomioon, että Euroopan unionin perussopimuksista johtuvien velvoitteiden täyttäminen kuuluu maakuntapäiville siltä osin kuin se kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan.

Perustelujen mukaan säännös ”korostaa, että perustuslain tarjoama liikkumavapaus tavallisen parlamentaarisen lain säätämiseksi kuuluu maakuntapäiville niillä aloilla, jotka itsehallintolain mukaan kuuluvat sen toimivaltaan. Tästä seuraa, että maakuntapäivillä on vapaus mukauttaa lainsäädäntöään Ahvenanmaan olosuhteisiin itsehallinnon tarkoituksen mukaisesti. Näin ollen lainsäädäntökäytännössä on siis mahdollista pyrkiä maakuntapäivälain osalta erilaisiin ratkaisuihin kuin eduskuntalaissa perusoikeuksiin liittyvissä asioissa, mikä on otettava huomioon myös lainsäädäntövalvonnassa.”

Edelleen perustelujen mukaan ”[k]un lainsäädäntövalvonnassa otetaan huomioon maakuntapäivien liikkumavara perustuslain noudattamisessa, vältytään samalla tilanteilta, joissa valvontaelimet joutuvat ottamaan ennalta huomioon perustuslakivaliokunnan abstrakteissa perustuslain tulkintakysymyksissä valtion tehtävien yleisestä jakautumisesta poikkeavalla tavalla. Tällä ehkäistään mahdollisesti kilpailevien abstraktien perustuslain tulkintakäytäntöjen syntymistä.”

Nähdäkseni perustuslain noudattamisessa ei ole sen kaltaista liikkumavaraa, mitä ehdotuksen perustelujen perusteella ilmeisesti tavoitellaan. Säännös luettuna yhdessä perustelujen kanssa herättää kysymyksen, tavoitellaanko sillä perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöstä irtautumista tavalla, joka päinvastoin kuin perusteluissa todetaan, myötävaikuttaisi erilaisten perustuslain tulkintakäytäntöjen syntymiseen esimerkiksi perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi ehdotetaan, että lainsäädäntövalvonta ei kattaisi maakuntapäivälain suhdetta unionin oikeuteen ja että presidentin veto-oikeuteen ei enää sisältyisi unionin oikeuden täytäntöönpanon oikeellisuuden tarkastamista maakuntapäivälaeissa.

Ehdotus supistaisi Ahvenanmaan valtuuskunnan ja korkeimpien oikeuksien roolia lainsäädäntövalvonnassa ja ainakin perustelujen tasolla pyrkisi rajaamaan myös tasavallan presidentin veto-oikeuden käyttämistä sillä perusteella, että maakuntapäivät on ylittänyt lainsäädäntövaltansa, ”äärimmäiselle ja poikkeukselliselle tilanteelle, joka tarkoittaisi sitä, että Suomi jäsenvaltiona toimisi vastoin EU:n jäsenyyttä.” Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan

se, että veto-oikeus kattaisi siis jatkossakin tapaukset, joissa oletettu unionin oikeuden rikkominen vaikuttaisi haitallisesti valtakunnan ja ulkovaltojen välisiin suhteisiin, oikeuttaisi menettelyn, jossa sekä oikeusministeriö että Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunta ja ylimmät tuomioistuimet voisivat lausunnoissaan kiinnittää presidentin huomion lainsäädäntövalvonnassa havaittuihin mahdollisiin maakuntapäivälainsäädännön puutteisiin koskien sen suhdetta unionin oikeuteen. Ehdotus perusteluineen on nähdäkseni epäselvä ja ristiriitainen ja näen ehdotuksessa myös riskin esimerkiksi yksilölle suoraan EU-oikeudesta johtuvien oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Ehdotus merkitsisi myös muutosta lainsäädäntövalvonnan organisointiin. Mielestäni olisi tarpeen myös tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta tarkastella sitä, että itsehallintolaissa säädettäisiin uudenlaisesta ylimpien toiminnasta lainsäädäntövalvonnassa, olkoonkin, että kysymys on lausuntoasioista. Muutenkin tuomioistuinten yhteiseen organisoitumiseen näissä asioissa voi olla vielä lainsäädäntöä jatkovalmisteltaessa tarpeen paneutua.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle (44 §)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta säännöstä hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Mielestäni säännös on ongelmallinen suhteessa perustuslakiin. Ehdotuksen perusteluista ei ilmene, miksi perustuslain 124 §:ssä säädetystä asiasta tarvitaan säännös myös itsehallintolakiin. Perustuslain 124 §:n sääntelee asian. Havaitakseni ei ole mitään sellaista itsehallinnon perustasta johtuvaa syytä sille, että tältä osin poikettaisiin perustuslaissa säädetystä tai perustuslain 124 §:n tulkinnasta. Vaikka tavoitteena ei olisikaan antaa säännökselle perustuslain 124 §:stä ja sitä koskevasta perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöstä poikkeavaa sisältöä, en pidä perusteltuna toistaa perustuslain säännöstä itsehallintolaissa, sillä mielestäni ehdotus voi merkitä osaltaan perustuslakivaliokunnan tulkintatoimivallan siirtoa maakunnalle, kuten aiemmassa oikeuskanslerin lausunnossa on todettu.

Kansainväliset velvoitteet (10 luku)

Yleisesti ottaen kansainvälisiä velvoitteita koskevat säännösehdotukset ja niiden perustelut ovat vielä keskeneräisiä ja edellyttävät jatkotyöstämistä. Seuraavassa niihin liittyviä keskeisimpiä huomioitani.

Ahvenanmaan maakuntapäiville säädettäisiin toimivalta (68 §) hyväksyä ja maakuntapäivälailla voimaan saattaa neuvottelemansa kansainvälinen velvoite sen jälkeen, kun tasavallan presidentti olisi ensin myöntänyt Ahvenanmaan edustajalle velvoitteen allekirjoitusvaltuudet. Maakuntapäivälain voimaantulosta säädettäisiin Ahvenanmaan hallituksen asetuksella.

Säännöksellä tällaisen velvoitteen hyväksymisestä poikettaisiin perustuslain 93 ja 94 §:n ja säännöksillä velvoitteen voimaansaattamisesta perustuslain 95 §:n mukaisista menettelyistä.

Sääntelytarvetta tällaiselle perustuslaista poikkeamiselle ei esitysluonnoksessa juuri perustella. Eduskunnan tiedonsaantioikeuden asianmukaisen toteutumisen turvaamiseksi on mielestäni välttämätöntä, että esitykseen kirjataan auki, miksi Ahvenanmaa tarvitsisi valtuuden tehdä valtiosopimuksia tai muita kansainvälisiä velvoitteita. Perusteltua olisi myös vähintään suuntaa antavasti kertoa, millä aloilla ja, minkä valtioiden kanssa Ahvenanmaan olisi tarkoitus jatkossa tehdä valtiosopimuksia.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan (s. 229) tarkoituksena on, että Ahvenanmaan hallitus tekisi valtiosopimuksia Suomen (hallituksen) puolesta. Tämä olisi selvyyden vuoksi syytä tuoda esiin myös säännöstasolla. Lisäksi ainakin esityksen perusteluissa olisi aiheellista todeta nimenomaisesti, että Ahvenanmaan hallituksen tekemän valtiosopimuksen osapuoleksi tulisi Suomi, ei Ahvenanmaa. Edelleen säännöstekstissä ja perusteluissa tulisi välttää ilmaisuja (esim. ”Ahvenanmaan ja toisen osapuolen välistä asiaa” koskeva valtiosopimus tai ”Ahvenanmaata ja toista sopimuspuolta” koskevat kysymykset), jotka voivat johtaa tulkitsemaan, että valtiosopimuksen osapuolena olisikin Suomen sijasta Ahvenanmaa.

Esityksen perusteluissa olisi myös syytä tehdä selkoa siitä, missä menettelyssä valtakunta voisi neuvotella, hyväksyä ja saattaa voimaan muutoksia maakuntapäivälailla ja Ahvenanmaan hallituksen asetuksella voimaan saatettuun, Suomen (hallituksen) nimissä tehtyyn valtiosopimukseen. Samalla voisi vielä arvioida edellyttääkö kysymys täsmentämistarpeita säännöstasolla. Esitysluonnoksen perusteella on lisäksi hankala hahmottaa, onko sääntelyehdotuksen tarkoituksena, että valtakunta ei voisi ilman maakunnan myötävaikutusta irtisanoa tällaista sopimusta. Mikäli näin on tarkoitus, tulee tällainen sääntelyratkaisu esityksessä asianmukaisesti perustella ja sen vaikutuksia Suomen ulkosuhteisiin arvioida.

Esitysluonnos sisältää myös säännöksen (67 §) Ahvenanmaan hallitukselle annettavasta kansainvälisten velvoitteiden *neuvottelu*valtuudesta, jonka antamiselle ja sisällölle esitetään rajoituksia esitysluonnoksen perusteluissa (s. 228 ja 276) viittaamalla muun muassa perustuslakivaliokunnan sopimuksen*teko*vallan siirtämistä viranomaisille koskevaan tulkintakäytäntöön. Kun Ahvenanmaan hallitus jo nykyistenkin säännösten puitteissa voidaan valtuuttaa neuvottelemaan Suomen (hallituksen) puolesta valtiosopimuksia, olisi esityksessä paikallaan perustella tarve neuvotteluvaltuuden antamista koskevalle nimenomaiselle säännökselle. Joka tapauksessa, mikäli valtuuden antamista ja sisältöä on tarpeen rajoittaa, ei ole mielestäni riittävää, että rajoitukset ilmenevät ainoastaan esityksen perusteluista.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös vanhempi oikeuskanslerinsihteeri Taru Kuosmanen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri Janne Salminen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos Johanna Koivisto